

ล้างมลทิน ไม่ลบล้างการทำความผิด หมกคหิธิเป็นผู้ช่วยผู้ใหญบ้าน !

นางสาว นิตา บุญรัตน์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๕ มาตรา ๑๖ กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญบ้าน จะต้องมิใช่คนสมบัตหรือมิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑๑) คือ ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักและหากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องออกจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญบ้านตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

อุทธรณ์คดีปกครองในคอลัมน์ระเบียบกฎหมายฉบับนี้ เป็นกรณีที่ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญบ้าน ต้องออกจากตำแหน่งเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามโดยเคยเป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

แต่เมื่อได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ จะยังคงถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ ?

ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีว่า นาย ก. ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญบ้านฝ่ายปกครอง วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ต่อมา นายอำเภอตรวจสอบพบว่า นาย ก. เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดคดีอาญา ฐานความผิดเป็นเจ้ามือและเจ้าสำนักลงโทษจำคุก ๖ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอ ๒ ปี

จึงมีคำสั่งให้นาย ก. พ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญบ้านเพราะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ช่วยผู้ใหญบ้านตามมาตรา ๑๒ (๑๑) ประกอบมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๕

นาย ก. เห็นว่า ตนเองเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ช่วยผู้ใหญบ้านตามกฎหมาย จึงอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ถูกยกอุทธรณ์

นาย ก. จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยฟ้องนายอำเภอ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ขอให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งให้นาย ก. ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญบ้าน และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์

คำสั่งให้นาย ก. พ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญบ้านและคำวินิจฉัยอุทธรณ์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ฟ้องคดีมีความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดคำพิพากษาในคดีดังกล่าวจึงมีผลผูกพันผู้ฟ้องคดีว่าเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก ซึ่งเป็นผู้จัดให้มีการเล่นพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามโดยเป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักตามมาตรา ๑๒ (๑๑) ประกอบมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๕

แม้ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ผู้ฟ้องคดีได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยถือว่าผู้ฟ้องคดีมีเหตุถูกลงโทษทางอาญาเท่านั้น แต่พฤติกรรมหรือการกระทำความผิดที่ศาลพิพากษาว่าผู้ฟ้องคดีมีความผิดยังคงอยู่ ดังนั้น คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้รับการแต่งตั้งและคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วางแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรณีที่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดและได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลลบล้างโทษของผู้กระทำความผิด แต่ไม่ลบล้างพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผู้นั้นเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

และนอกจากนั้น คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งว่า “ไม่ได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งยังเป็นการขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ใช้บังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาท) ในเรื่องเกี่ยวกับหลักนิติธรรม หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพและเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีเกินสมควร” โดยศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยข้อโต้แย้งดังกล่าวว่า ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น กรณีดังกล่าวจึงมิได้เป็นการขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ท่านที่สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๗๖/๒๕๖๐ (ปรึกษาคดีปกครองได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕)